

Mitropolitul Antonie de Suroj

Predici la Triod
și Penticostar

Mitropolitul Antonie de Suroj

Predici la Triod și Penticostar

Traducere din limba rusă de Denis Chiriac

EDITURA EGYMENITA

2020

altă lume, am stabili un alt tip de relații interumane și am trata în mod diferit materia acestei lumi. În astfel de condiții, viața ar fi caracterizată pe de-a întregul numai de cucernicie și de evlavie!

Reflecțați la acestea. Apostolul ne zice că trebuie să-L proslăvim pe Dumnezeu nu numai în sufletele, ci și în trupurile noastre. El ne învață că va sosi vremea când Fiul le va „cuceri” pe toate, iar apoi, cucerindu-Se Tatălui, le va preda pe toate în mâinile Lui. Atunci Dumnezeu va fi *toate în toți* (I Corinteni 15, 28).

Ne ostenim noi, oare, ca slava aceasta să umbrească, să cuprindă și să ne pătrundă pe noi, pe fiecare om din jurul nostru și toată făptura? Să pășim pe calea aceasta a nașterii din nou, cu evlavie și sensibilitate. Așa ne vom umple de veselie pentru slava lui Dumnezeu și pentru slava făpturii. Să fim împreună cu Dumnezeu lucrători ai veșniciei! Amin.

Anul 1970

Cuprins

Prefață	5
Predici la Triod.....	9
Predică la Duminica Vameșului și a Fariseului.....	11
Predică la Duminica Vameșului și a Fariseului	15
Predică la Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor	18
Predică la Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor	23
Predică la Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor	28
Predică la Duminica Înfricoșatei Judecăți	34
Predică la Duminica Înfricoșatei Judecăți	37
Predică la Duminica Înfricoșatei Judecăți	42
Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Rai.....	47
Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Rai.....	53
Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Rai.....	59
Predică la Duminica Ortodoxiei	63
Predică la Duminica Sfântului Grigorie Palama	67
Predică la Duminica Sfintei Cruci.....	70
Predică la Înjumătățirea Postului Mare	72
Predică la Duminica Sfântului Ioan Scărarul.....	75
Predică la Duminica Sfântului Ioan Scărarul.....	79
Predică la Duminica Sfintei Maria Egipteanca	82
Predică la Sâmbăta lui Lazăr	87
Predică înaintea Săptămânii Pătimirilor.....	91

Predică la Lunea Mare.....	96
Predică la Miercurea Mare.....	98
Predică la Miercurea Mare.....	101
Predică la Joia Mare.....	106
Predică la Vinerea Mare.....	108
Predică la Vinerea Mare.....	112
Predică la Vinerea Mare.....	115
Predică la Vinerea Mare.....	121
Predică la Sâmbăta Mare.....	123

Predici la Pentecostar.....127

Predică la Duminica Sfântului Apostol Toma.....	129
Predică la Duminica Femeilor Mironosițe.....	132
Predică la Duminica Vindecării Slăbănogului de la Vitezda.....	136
Predică la Duminica Vindecării Slăbănogului de la Vitezda.....	140
Predică la Duminica Vindecării Slăbănogului de la Vitezda.....	143
Predică la Duminica Samarinencii.....	145
Predică la Duminica Samarinencii.....	148
Predică la Duminica Orbului din naștere.....	151
Predică la Duminica Orbului din naștere.....	154
Predică la Duminica Orbului din naștere.....	158
Predică în Duminica Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic.....	164

Predică la Trid

Predică la Duminica Vameșului și a Fariseului

Ne-am obișnuit să-l disprețuim și să-l osândim pe fariseu. Ni se pare că Evanghelia de astăzi ne dă dreptul acesta, avem impresia că fariseul a fost osândit de Însuși Hristos. Însă, uităm că dreptatea trufașă a fariseului l-a costat mult, atât pe el, cât și pe cei asemenea lui. Căci fariseii erau oamenii ascezei și ai convingerilor statornice. Din descrierea scurtă pe care o găsim în Evanghelie, aflăm că postea de două ori în săptămână. Așadar, îi închina lui Dumnezeu nu numai ceea ce trebuia, conform Legii, ci mai mult de atât. Îi jertfea lui Dumnezeu din sânguința sa.

În plus, acela dădea o parte semnificativă din venitul său ca milostenie nevoiașilor. Cu alte cuvinte, și-a îndreptat nevoița vieții și către oameni, chiar dacă într-un mod destul de aspru. De aceea, nu-l putem judeca cu ușurință. Fariseii erau oamenii dispuși să poarte toată greutatea chemării lor. Cu toate acestea, asceza lor se ciocnea de dreptatea lui Dumnezeu, fiindcă își alimentau iluzia unei dreptăți false, bazate pe faptele lor, și nu ajungeau la iubire.

Iată că a intrat în templu, s-a oprit în pridvor și a uitat că se află în biserica Dumnezeului Celui viu, că nu există vreo faptură care să nu îngenuncheze în fața Domnului cu cutremur, cu frică sfântă și cu iubire. Fariseul a pășit încrezut și și-a ocupat locul, căci considera că „are dreptul” să-l ocupe. Ducea un mod de viață vrednic, potrivit tuturor prescripțiilor ritualice ale templului. De aceea, putea sta acolo unde „avea dreptul”.

Oare comportamentul lui nu ne dă în vileag și pe noi? Cât de des pretindem că avem în fața lui Dumnezeu și în mijlocul oamenilor un loc și că acela ne aparține? Nu mă refer acum la biserica materială, ci la biserica tainică și nevăzută care este creația, adunată în jurul Dumnezeului ei Celui viu. Și noi adesea gândim: „Aici este locul meu, iar al lui este acolo”.

Or, „acolo” stătea un om care, după judecata omească, într-adevăr, nu-și avea locul în primele rânduri ale dreptilor lui Dumnezeu. Și Zacheu a fost un colector de taxe, dar cât era de diferit în raport cu contemporanii lui! A fost numai slujitorul romanilor ocupanți, care au înrobit poporul israelit, l-au strămtorat în diverse moduri și au căutat în sânul lui oameni potriviți pentru a colecta birurile. Bineînțeles, vameșii erau urâți de toți, fiindcă legea vieții lor erau extorcarea, duritatea, violența și necruțarea.

Pe semne, vameșul nostru a învățat un lucru în modul său de viață teribil și violent. A descoperit că omul nu poate să supraviețuiască în societatea umană, dacă măcar pentru o clipă nu va fi anulat

puterea Legii, dacă măcar pentru un moment nu se vor arăta milostivirea și îndurarea. Dacă toate vor decurge după cele scrise, dacă toate se vor face după dreptate, atunci niciun om nu va rămâne neatins.

Așadar, a intrat și vameșul în pridvor, știind că, după judecata omenească și după dreptatea lui Dumnezeu, merită să fie primit cu asprimea necruțătoare pe care a aplicat-o el însuși altora, în viața sa de zi cu zi. Stătea în pridvor și se lovea în piept, căci știa că nu merită milă. Dar mila nu se merită, nu se cumpără și nici nu poți fi vrednic de milă.

Mila poate fi dobândită numai în rugăciune. Poate veni ca o minune, ca un miracol neînțeles și cu totul neașteptat, atunci când dreptatea se pleacă în fața păcatului, când mila se strecoară acolo unde ar trebui să se arate dreptatea necruțătoare și dură.

Vameșul stătea cu totul în păcatul său, neînfrâznind să intre pe tărâmul dreptății lui Dumnezeu, fiindcă acolo nu exista iertare pentru el. Stătea în pridvor, nădăjduind că se va revărsa până la capătul acestui templu mila, îndurarea și compătimirea; că se va întâmpla cu el ceva nemeritat și imposibil. Deoarece a crezut în aceasta, deoarece viața l-a învățat lucrul acesta – că se întâmplă imposibilul și că numai imposibilul face viața umană posibilă – vameșul stătea acolo, iar iertarea lui Dumnezeu a ajuns până la el.

Hristos ne spune că acela a plecat mai îndreptat decât primul. Fariseul nu a fost pur și simplu osândit. Acela mai putea nădăjdui iertarea până în ceasul morții sale. Era un drept, un ostenitor, care,

în dreptatea sa, depunea efort pentru sufletul și trupul său. Dar dreptatea lui era neroditoare, din ea nu scânteia nici măcar o fărâmbă de compătimire și de iubire. Cu toate acestea, era o formă de dreptate... Or, culmea, nedreptatea a primit iertarea.

Să reflectăm la acestea, dragii mei. Să ne gândim, în primul rând, dacă suntem măcar farisei, dacă există în noi vreo dreptate. Dacă suntem drepti înaintea oamenilor sau înaintea lui Dumnezeu, prin făptuirea celor bune. Dacă există măcar prima formă a dreptății, oare Îi oferim lui Dumnezeu cele datorate?

Apoi să ne punem o altă întrebare: Lipsiți fiind chiar și de dreptatea fariseului, nu suntem ca și acela – fără de iubire, necruțători și morți sufletește? Cum îl privim pe aproapele în biserică, în afara bisericii, în viață, în familie, la muncă, pe stradă, în ziar și pretutindeni? Cum privim la aproapele, fie că este vorba de o singură persoană, fie că ne referim la societate, în general? Cum îi privim și cum îi judecăm pe semeni, fără a avea un sprijin măcar în dreptatea formală și moartă a fariseului? Amin.

Anul 1969

Predică la Duminca Vameșului și a Fariseului

Aș vrea să mă opresc la trei momente ale pildei de astăzi. Primul, este auto-încântarea fariseului și trufia lui. Acesta știa – și avea dreptate – că împlinește neabătut toate prevederile Legii. Făcea tot ceea ce cerea Legea, dar a rămas străin de duhul ei. Fariseul a fost împlinitor al Legii, dar nu a ajuns întruparea sa vie, expresia ei animată. Iar trufia sa se naștea tocmai din străduința lui. El a uitat că esența Legii reprezintă relația iubirii dintre Dumnezeu și om.

Și totuși, Dumnezeu nu l-a respins. Acela a plecat de la templu acasă mai puțin sfințit, mai puțin apropiat de Dumnezeu decât vameșul, fiindcă inima sa nu era deschisă pentru Dumnezeu. Fariseul nu știa nimic despre iubire, ci se gândea numai la obligații, la datoria și la atitudinea de executor față de viață.

Așadar, cine dintre noi se poate „lăuda” cu faptul că, trăind după Evanghelie sau pășind pe căile Bisericii, se identifică cu desăvârșire cu ceea ce constituie esența lor: iubirea de Dumnezeu, comuniunea cu Dumnezeu, uitarea sinelui și dăruirea totală de sine, în bucurie, cutremur și evlavie?

Celelalte două momente se referă la vameș. Mai înainte de toate, acela știa că nu este vrednic de a fi în mijlocul poporului lui Dumnezeu. Știa că este un păcătos, adică un om despărțit de Dumnezeu, izolat lăuntric de mulțimea patimilor, de întunericul zgârceniei, fricii, urii și poftelor sale. Înțelegea că este în conflict cu cei din jur, deoarece era pentru ei un răpitor; și că nu avea cu ce să se mândrească.

Vameșul putea numai să spere că Dumnezeu va fi milostiv cu el, că va privi dincolo de viața sa, de faptele sale, de orice ar fi. În virtutea faptului că și el a fost creat după chipul lui Dumnezeu, că Dumnezeu va vedea, în întunericul său lăuntric și în aspectul său exterior dezgustător, scânteia de lumină care îl mai leagă de Creatorul său; că nu-l va respinge până în sfârșit.

Atitudinea aceasta l-a împins la starea pe care o vedem. Nu avea curajul nici măcar să intre în casa lui Dumnezeu, pe tărâmul sfânt care era templul, iar astăzi este Biserica. Stătea în pragul ei, știind că este un pământ sfânt, că Moise și-a scos încălțările înainte de a se apropia de rugul nears. Or, aici era ceva mai mare decât rugul nears, era prezența dumnezeirii. Vameșul stătea, se lovea în piept și se ruga: *Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului* (Luca 18, 13).

Iată ce trebuie să învățăm și noi. Când venim la biserică, pășim pe tărâmul lui Dumnezeu. Prin păcatul omenesc, lumea întreagă se află în stăpânirea răului, iar biserica este locul dedicat în mod desăvârșit lui Dumnezeu. Este locul în care, în mijlocul lumii lipsite de dumnezeire, Dumnezeu este

acasă la Sine, în locul împărăției Lui. Se cuvine să pășim în biserică cu simțământul evlaviei pline de cutremur, pe care-l vedem la vameș, știind că suntem nevrednici de a fi în prezența lui Dumnezeu, că nu ne putem ridica privirea la cer pentru a privi în ochii lui Dumnezeu.

Deși, chiar dacă îi vom ridica, vom întâlni în ei toată milostivirea, toată compătimirea și toată iubirea Lui. Fiecare mișcare, gând și cuvânt pronunțat pe tărâmul acesta trebuie să fie în consonanță cu sfințenia lui Dumnezeu. În biserică, trebuie să ne comportăm ca oameni aflați în prezența lui Dumnezeu, cu inimă evlavioasă, plină de pocăință, de recunoștință, de iubire și de nădejde.

Să le învățăm pe acestea de la fariseu și de la vameș, ca să știm de ce să fugim și la ce se cuvine să ajungem. Așa să-L întâlnim pe Hristos în milostivirea și iubirea Sa, pe Domnul Cel răstignit și înviat din iubire pentru noi, ca să ne încredințeze că și cel mai cumplit păcat al nostru – uciderea Fiului lui Dumnezeu, devenit Fiu al Omului – nu poate să-l despartă de Dumnezeu și să istovească, să stingă și să ucidă iubirea lui Dumnezeu! Slavă Dumnezeului nostru! Amin.

Anul 1987

Predică la Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor

Evanghelia de astăzi ne vorbește nu numai despre păcat și pocăință, ci și despre iertarea oferită de Dumnezeu: când fiul cel rătăcitor, care și-a venit în fire prin calea suferințelor, a sărăciei, a singurătății și a respingerii, s-a îndreptat spre casa pământească. Pe când era încă departe de casă, chiar dacă nu putea vedea prea bine de departe chipul său, tatăl l-a recunoscut. Probabil că ieșise de multe ori și privise în depărtare, așteptând întoarcerea fiului său.

Evanghelia ne spune că în inima sa s-au născut mila și gingășia, căci îl iubea pe fiul său. Deci, fără să mai aștepte să ajungă, el, un bătrân gârbovit și oropsit de păcatul și de necruțarea fiului său, s-a dus să-l întâmpine, și-a plecat capul pe umărul lui, l-a îmbrățișat și l-a sărutat.

Oare ne întâlnim și noi la fel unii cu alții, când ne vedem de departe, din țara aceea îndepărtată, în care ne duce păcatul pe fiecare dintre noi la un moment dat (iar uneori și destul de des în viață)? Când din țara aceea îndepărtată se întoarce fostul nostru prieten, cunoscut, amic sau rudă, îl întâlnim în mod similar?

Mai întâi de toate, oare de multe ori iubirea noastră rămâne atât de neclintită, încât ieșim adesea în pragul casei noastre comune, al casei care înseamnă că noi suntem împreună, și privim în depărtare cu nădejdea întoarcerii lui? Și când vedem că se îndreaptă spre noi omul care ne-a fost apropiat, dar s-a îndepărtat, oare deseori suntem răniți în inimă de focul iubirii de mai înainte, de gingășie și de durere? Oare de multe ori suntem primii care venim în întâmpinarea lui și nu așteptăm nici cuvânt de părere de rău, nici pocăință și nici recunoașterea vinovăției? Oare îl îmbrățișăm pe om, îl alinăm, îl mângâiem, cu toate că a fost necredincios în iubire și în prietenie?

Oare nu ne comportăm de cele mai multe ori precum fiul cel nevinovat în fața tatălui său, dar care, întorcându-se de la muncă și auzind că e mare veselie în casa părintească, a vrut să afle care este motivul ei, înainte de a se face părtașul acestei bucurii, întrebându-se: „De ce este aici bucurie, în lipsa mea?”? Iar când a aflat că s-a întors fratele său mai mic, nu a mai vrut să intre.

Fratele său păcătos a înțeles ce a făcut și a văzut starea în care a ajuns în țara îndepărtată. A depășit rușinea și frica, a trecut prin nesiguranța că va fi primit, dar s-a dus totuși la tatăl său. Iar acest fiu drept stă în afara casei în care se dădea ospățul bucuriei, pentru că cel pierdut s-a întors la viață. Fiul cel mare aștepta să vină tatăl său și să-l roage: „Intră în bucuria noastră! Mă bucur eu, se bucură slugile și fratele tău se bucură. Vino și fii părtașul

bucuriei noastre!”. Tatăl nici măcar nu-l poate ruga să se alăture cu bucuria sa bucuriei comune, fiindcă este limpede: fratele cel drept nu se bucura deloc pentru faptul că fratele cel rătăcit s-a izbăvit.

O, cum vorbește tatăl, dar ce îi spune fiul cel drept! I-a reproșat că nu l-a răsplătit prin nimic pentru toți anii vieții sale virtuozitate, cât timp a muncit pentru tatăl lui. De parcă ar fi fost un năimit... Iar când s-a întors „fiul acesta”, tatăl a junghiat vițelul cel gras.

Cu toate acestea, tatăl i-a răspuns: „Oare nu ar fi trebuit să ne bucurăm, dacă fratele tău s-a întors”? Fratele drept vede în cel rătăcitor numai pe fiul care a greșit înaintea tatălui său, pe care nu-l mai poate accepta ca frate. Dar tatăl îi aduce aminte că, dacă fratele rătăcit a rămas pentru tată un fiu, atunci și pentru el rămâne un frate.

Mai repet o dată: se întâmplă adesea să-l primim pe omul care a greșit – poate nu împotriva noastră, dar care a greșit prin ceva – ca pe un frate? Oare nu zicem mai des „fiul acesta” în mod disprețuitor și respingător? Recunoaștem că ne este frate oricum, fiindcă este apropiat și prețios pentru tatăl și, prin urmare, ar trebui să fie infinit de prețios și pentru mine? Dar nu, ne asemănăm fiului mai mare, care își închipuia că este virtuos, fiindcă era un bun lucrător, chiar dacă nu era în același duh cu părintele său.

Și așa mai vrea să sublinieze un aspect. Tatăl nu-l lasă pe fiul rătăcitor să-i ceară să fie ca unul dintre argații săi. Căci nu-l poate primi ca pe unul dintre argați, ci numai ca pe un fiu întors. Și le poruncește slujitorilor: „Aduceți haina lui cea dintâi. Nu cea

mai bună haină care se va găsi în casă, pentru ca fiul să nu se simtă străin și diferit, ci haina pe care a purtat-o până în clipa când s-a înstrăinat de casa aceasta, până atunci când a dezbrăcat-o, pentru a se îmbrăca ca un străin, în mod diferit”.

Și când fiul rătăcitor a îmbrăcat în locul zdrențelor sale haina sa veche, care s-a așezat pe trupul lui atât de bine, tatăl a poruncit să îi fie adus inelul. Nu este un inel simplu, ci inelul cu ajutorul căruia oamenii, în vremurile îndepărtate, pe când majoritatea erau analfabeți, pecetluiau fiecare scrisoare. Un inel care îi dădea posesorului său putere asupra omului, putere de viață și de moarte, putere de a-l nenoroci sau de a-l salva.

De ce a făcut tatăl aceasta? De ce nu i-a cerut mai întâi dovezi că fiul său s-a pocăit? Fiindcă acela a depășit și rușinea, și frica, pentru a se întoarce. Or, tatăl său știa că s-a întors acasă cu intenție statornică.

Procedăm și noi la fel? Când se întoarce la noi omul care a fost cândva prețios pentru noi sau care ne-a jignit sau ne-a supărat, îi întoarcem tot ce a avut? Oare îl îmbrăcăm în căldura sufletească de mai înainte? Suntem dispuși să-i dăm inelul cu ajutorul căruia poate pecetlui la sfârșitul fiecărei scrisori semnătura noastră?

Nicidecum, și, din cauza aceasta, împăcarea nu e durabilă. Cu câtă teamă te duci să te împaci, dacă știi că nu vei întâlni pe tatăl, ci o virtute falsă și dreptate fariseică. Că vei întâlni dreptatea umilitoare și jignitoare a celui care-ți va spune: „Nu-mi mai ești frate, chiar dacă Tatăl recunoaște că ești fiul Lui”.